

HRVATSKA GLAGOLJICA

Interpretacija krunidbe hrvatskog kralja Tomislava / Foto: Fenix (Preslik Et. muzej)

NOVOSTI - elektroničko mjesečno glasilo Društva prijatelja glagoljice iz Zagreba
godišće X | broj 101 | travanj 2025. | ISSN 2718-4307

Poštovani i dragi članovi, suradnici i prijatelji Društva prijatelja glagoljice!

Već smo dobro ušli u 2025. godinu, a još nismo naglasili njenu važnost kao godine u kojoj obilježavamo 1100. obljetnicu Hrvatskog Kraljevstva. S početkom Hrvatskog Kraljevstva, koje je pripadalo zapadnom kršćanskom naslijeđu, na hrvatskim se prostorima pojavljuju prvi dokumentirani glasi o glagoljici i crkvenoslavenskom jeziku u bogoslužju. U idućim stoljećima, a evo vrijeme već mjerimo i tisućljećima, oni će postati kulturnim i identitetskim obilježjem Hrvata i trajnim vrelom zanimljivosti za znanstvena i amaterska proučavanja.

Zanimljivosti iz rada Društva prijatelja glagoljice

Bilježimo jedan od najvažnijih događaja od osnutka Društva prijatelja glagoljice, a to je najam prostora u koji smo smjestili preko 600 knjiga u vlasništvu Društva i u kojem ćemo moći održavati interne radne sastanke, ali i manja društvena okupljanja. Radi se o 35 kvadrata u širem centru, odlično prometno povezanih sa svim dijelovima grada. Ne možemo dovoljno zahvaliti osobi koja je željela ostati anonimna, a koja prati i cijeni naš rad te nam je omogućila zakup prostora. Prostoru smo dali naziv *Lucidarij* asocirajući na srednjevjekovnu enciklopediju, odnosno knjigu tadašnjeg općeg znanja. Najmanje što mi možemo zauzvrat učiniti je nastaviti s našim aktivnostima na promidžbi glagoljice. Svi članovi Društva s aktivnim članskim statusom putem e-maila će primati obavijesti o okupljanjima koja za sada planiramo održavati drugog ponedjeljka u svakome mjesecu od 18 – 20 sati. Prvih osam osoba koje se povratno jave na obavijest dobit će potvrdu o mogućnosti dolaska jer nema mjesta za više posjetitelja odjednom. U početku će biti moguće razgledati neke od vrijednih knjiga ili raditi na literaturi (bez posuđivanja knjiga i časopisa), a vidjet ćemo kako najbolje sadržajno obogatiti susrete u budućnosti. Svi prijedlozi su dobrodošli!

U nedjelju, 2. ožujka, u crkvi sv. Franje Ksaverskog u Zagrebu, Mješoviti pjevački zbor *Baščina* našega Društva sudjelovao je na svetoj misi na hrvatskome crkvenoslavenskom jeziku u spomen na preminule članove Zbora i ostale glagoljaše koji više nisu s nama. *Baščina* poziva pjevače, ljude dobre volje i sve zainteresirane za glagoljaško pjevanje da se pridruže zboru. Mogu se javiti tajnici zbora, gđi Ivanki Koller Štefančić na broj 091/5900-568 ili na e-mail mpzbascina.dpg@gmail.com.

Članica ravnateljstva DPG-a, gđa. Jasenka Štimac, ulaže stalne napore na povezivanju osnovnih i srednjih škola i održavanju kreativnih glagoljskih radionica za učenike. U IV. gimnaziji je, povodom dana škole, 11. ožujka organizirala glagoljaški susret koji je uključio okupljanje 25 učenika, provođenje tri kreativne radionice (izrada nakita od fimo mase, izrada glagoljskih slova u tehnici kolaža i isertavanje inicijala flomasterima), njeno predavanje pod nazivom *Glagoljica - naše kulturno i nacionalno blago* te izložbu 15 glagoljskih panoa Društva prijatelja glagoljice.

Nadamo se da će se ispuniti riječi naše druge članice, gđe Verice Kovač, koja je uvjerena da će mladi osvijestiti glagoljicu i ponijeti je sa sobom u budućnost.

U srijedu 12. ožujka održana je redovita mjesečna tribina DPG-a u prostoru Nadbiskupijskog pastoralnog instituta, Kaptol 29 a u Zagrebu. Gost tribine bio je dr. sc. Domagoj Vidović iz Instituta za hrvatski jezik s temom *Hrvatska imena u izvornim glagoljskim zapisima*. Doznali smo čitav niz detalja o tome kako već stotinjak godina hrvatski filolozi i povjesničari nalaze potvrde imena hrvatskog naroda i jezika u brojnim povijesnim i književnim djelima kao i po kojim se kriterijima utvrđuje jezična samobitnost. Sve navedeno je od neprocjenjive važnosti za obranu pred vanjskim posezanjima za hrvatskom jezičnom i književnom baštinom koja su osobito učestala od početka XIX. stoljeća i rastakanjem hrvatskoga narodnog bića na temelju teorija po kojima su hrvatska narječja zasebni jezici.

Dom za starije i nemoćne osobe *Kuća svetog Franje* nalazi se pri glagoljaškom Samostanu sv. Franje Asiškog u Odri. Prof. Žubrinić je za korisnike Doma dana 18. ožujka održao predavanje o glagoljici i postavio izložbu od 12 poučnih panoa. Među stanarima Doma nalaze se gđa. Branka Niče, prva s lijeva, do nje je akademik i bivši dekan FER-a g. Leo Budin, a odmah do njega prof. Ivo Soljačić, bivši dekan Tekstilno-tehnološkog fakulteta i otac našeg znamenitog fizičara na MIT-u, Marina Soljačića. Prof. Soljačić je potaknuo suradnju DPG-a s ovim domom umirovljenika na čemu mu i ovim putem zahvaljujemo. Predavanju je nazočio i fra Rafael Lukarić, glagoljaš rodom iz Vrbnika, koji je cijeli niz godina proveo kao misionar u Peru.

Uoči dana sv. Josipa (19. ožujka), u subotu je u Svetišu sv. Josipa u Karlovcu održano euharistijsko slavlje obilježeno glagoljicom: na mozaiku koji je izradio Josip Botteri-Dini i na svećeničkom liturgijskom ruhu čak petnaestak od ukupno tridesetak svećenika. Fotografija je preuzeta s mrežne stranice Svetiša sv. Josipa.

Dana 28. ožujka u Velikom Trgovišću nedaleko Zaboka, u Centru za kulturu Dr. Franjo Tuđman, održana je priredba povodom 125. obljetnice Društva hrvatskih književnika (DHK, utemeljenog 1900. godine). Proslavi je bila nazočna predsjednica DHK, dr. sc. Hrvojka Mihanović Salopek, a u programu je među inima sudjelovao i prof. Darko Žubrinić s kratkim predavanjem o glagoljašima na kajkavskom području.

Na poziv Knjižnice Kajfešov brijeg, u kojoj se već osjećamo *kao doma*, a u vrijeme održavanja ovih Svečanosti Pasionske baštine, u subotu 29. ožujka Mirna Lipovac, tajnica DPG-a, održala je u obližnjem Domu za starije osobe Sveti Josip predavanje na temu *Preko trnja do glagoljskog misala*, posvećenog Dragutinu Antunu Parčiću koji je pola života posvetio stvaranju posljednjeg hrvatskog glagoljskog misala. Stanari doma su sa zanimanjem pratili nastajanje ove značajne knjige, a potom razgledali pretisak prvog i izvornik četvrtog izdanja.

Zanimljivosti iz svijeta glagoljice

U utorak, 1. travnja u sklopu 34. Svečanosti Pasionske baštine i u suradnji s Hrvatskim kulturnim društvom Napredak u Napretkovom kulturnom centru u Zagrebu otvorena je izložba iluminiranih rukopisa pod nazivom *Beside lipe razuma duboka*, autora Emila Faldića, moreplovca i voditelja Lučke kapetanije u svom rodnom Starom Gradu na otoku Hvaru. Njegov talent i vještina protežu se na pisanje i oslikavanje tekstova i inicijala na nekoliko starih pisama: karolini, beneventani, gotici i glagoljici, a svoje radove sâm uvezuje na starinski način u prave knjige.

Zahvaljujući tome što je Ličko-senjska županija podržala knjigu *Kosinjska tiskara* i odobrila sredstva kojima je otkupljeno 25 primjeraka knjige, isti su podijeljeni gotovo svim matičnim osnovnim i srednjim školama u Lici te dvjema knjižnicama. Budući da Županija nije imala razrađen način podjele knjiga, autor knjige, g. Ivan Mance i kosinjski župnik Pero Jurčević to su učinili u vlastitom aranžmanu: obišli su sve škole i obje knjižnice i osobno uručili knjige ravnateljima, tajnicima i knjižničarima. Rekli bismo: gdje ima volje, ima i načina! Vjerujemo kako će ova knjiga pronaći svoju publiku u novim generacijama malih Ličanki i Ličana koji će tako nastaviti baštiniti prebogatu ličku i hrvatsku povijest i kulturu.

Glagoljica gdje je ne očekujemo

Dana 14. prosinca u brazilskom Društvu prijatelja Dalmacije otvoren je *Memorijalni centar stogodišnjice doseljavanja Hrvata u Brazil*, jednog od važnijih trenutaka u odnosu između dviju zemalja. Predstavljanje ovog centra pratilo je otvaranje izložbe *U srcu São Paula, Hrvatska* kojom se slavi taj susret kultura, a istovremeno odaje počast stogodišnjici hrvatskog iseljeničtva u Brazilu (1925.-2025.), čija je polazišna točka bio otok Korčula i 65. obljetnici osnutka Društva prijatelja Dalmacije u kojem je moguće saznati više o Republici Hrvatskoj i hrvatskoj zajednici u Brazilu. Ovu vijest smo doznali iz novog broja časopisa Matica (siječanj/veljača 2025.). Posebno nas je obradovala glagoljica koja se u dalekom São Paulu pojavila kao dio izložbe koja govori o hrvatskoj kulturnoj baštini. I

Jedna Matea je mlada profesorica francuskog i ruskog jezika, a engleski govori s tako lijepim naglaskom da bi se i izvorni govornici mogli posramiti. Nas je *oborila* tetovažom na podlaktici: brzopisnom glagoljicom ima ispisane riječi *plod svoga srca i duha* - dio rečenice iz Šenoinog predgovora romanu *Seljačka buna*.

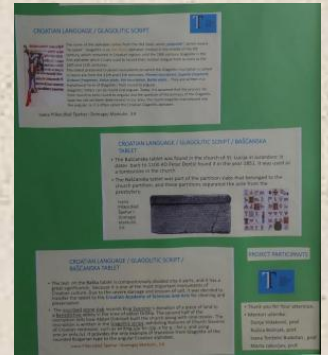

Novska dobiva novi trg – Trg hrvatske glagoljice! Još je u fazi projektiranja, a bit će posvećen hrvatskoj glagoljici i njezinoj važnosti u našoj kulturnoj baštini. Spojit će povijest i suvremeni razvoj grada, dodatno obogaćujući kulturnu i povijesnu kartu Novske i Slavonije. Ovu zanimljivu vijest mogli smo pročitati u prilogu *Lokalni* Večernjeg lista od srijede, 26. ožujka.

Obrađovalo nas je kad smo na hodniku I. tehničke škole Tesla u Klaićevoj ulici 7 u Zagrebu spazili vrlo lijepi zidni pano s osnovnim podacima o glagoljici. *Tesla* je srednja strukovna škola koja broji oko 950 učenika koji se obrazuju za strojarске tehničare i elektrotehničare. Lijepo je vjerovati da će i oni završiti svoje srednjoškolsko obrazovanje sa spoznajom o postojanju prvog hrvatskog nacionalnog pisma.

Svratite li u makedonski restoran *Sveti Nikola* u Zagrebu, osim ukusnog roštilja razveselit će vas i glagoljicom ispisan naziv restorana. Hvala našoj članici, gospođi Slavici Dodig, za ovu obavijest.

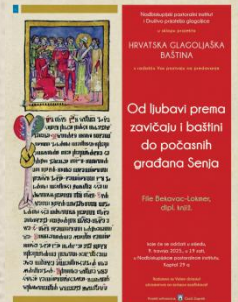

Najava sljedećih događanja

U srijedu 9. travnja u 19 sati bit će održana redovita mjesečna tribina DPG-a u prostoru Nadbiskupijskog pastoralnog instituta, Kaptol 29 a u Zagrebu. Gošća je naša draga članica, gđa. Fila Bekavac-Lokmer, a naziv predavanja je *Od ljubavi prema zavičaju i baštini do počasnih građana Senja*.

Mirna Lipovac će u travnju održati dva predavanja:

- *Gutenberg, Europa, Hrvatska, otok Krk* - na poziv Društva Krčana i prijatelja otoka Krka, predavanje je zakazano za četvrtak, 10. travnja u 17 sati u Knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića na Cvjetnom trgu
- *Glagoljski misal vojvode Hrvoja Vukčića Hrvatinčića* - na poziv Ogranka Matice hrvatske iz Zaprješića, predavanje s razgledom pretiska misala bit će održano u četvrtak, 24. travnja u 19 sati u prostoru OMH Zaprješić, Ulica kardinala Alojzija Stepinca 1 u Zaprješiću

U srijedu 9. travnja u 19 sati bit će održana redovita mjesečna tribina DPG-a u prostoru Nadbiskupijskog pastoralnog instituta, Kaptol 29 a u Zagrebu. Gošća je naša draga članica, gđa. Fila Bekavac-Lokmer, a naziv predavanja je *Od ljubavi prema zavičaju i baštini do počasnih građana Senja*.

Naš nezaustavljivi član, g. Tomislav Beronić, svakoga tjedna u drugom gradu diljem Lijepe Naše i predstavlja svoju knjigu *Glagoljica prije Ćirila i Metoda*. Istodobno je objavljen luksuzan glagoljski pretisak njegove knjige *Legenda o hrvatskom zmaju*. Predstavljanje ove knjige održat će se na Jurjevo, u srijedu 23. travnja u 19 sati u Zmajskoj kuli na Kamenitim vratima. Predstavljanje knjige pratit će prodajna izložba glagoljskih inicijala koje je upravo za ovu knjigu izradio g. Emil Faldić.

Dan ranije, u utorak 22. travnja od 18 sati u Društvu sveučilišnih nastavnika u Frankopanskoj 5a, II kat, g. Faldić će održati izložbu svojih iluminiranih glagoljskih rukopisa i inicijala. Pravovremeno ćemo ponoviti poziv za ova izuzetna događanja.

Svi ste dobrodošli na sva naša događanja!

Za kraj - uskrсна čestitka svim prijateljima glagoljice

Dolazi nam Uskrs, blagdan kojim slavimo život, nadu i zajedništvo. Ova izazovna vremena ne smiju u nama ugasiti radost i vedrinu niti izbrisati vjeru u bolje sutra.

Neka Vam ovaj blagdan Kristovog uskrsnuća bude obasan mirom, zdravljem i ljubavlju.

Neka Vas prate mir i dobro!

UREDNIKA	ՀԱՅԵՐԻ ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ Mirna Lipovac	STUČNI SURADNIK	ԺԻՒՆԷՅԱ ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ Darko Žubrinčić
ԾԵՐԶ	DRUŠTVO PRIJATELJA GLAGOLJICE E-adresa: drustvoprijateljaglagoljice@gmail.com	ՄԱՆՁԱԿԱՆԱԿԱՆ ԻՆՖՈՐՄԱՆԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ Web adresa: http://www.croatianhistory.net/glagoljica/novosti/mirna.html	

Svi raniji brojevi *Novosti* nalaze se na: www.croatianhistory.net/glagoljica/novosti/mirna.html